

מֹשֶׁה אֶל־קֶרַח שְׁמַעוֹנָא בְּנֵי לֹוִי:
 7 ← הַמַּעַט מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 אֶתְכֶם מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶתְכֶם
 אֵלָיו לְעַבֵּד אֶת־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן יְהוָה
 וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשִׁרְתָּם: וַיִּקְרַב
 אֶתְךָ וְאֶת־כָּל־אֲחֵיךָ בְּנֵי־לֹוִי אֶתְךָ
 וּבִקְשָׁתֶם נִס־כִּפְהֶנָּה: י' לָכֵן אֶתְּה

קֶרַח שְׁמַעוֹ בְּעֵן בְּנֵי לֹוִי: ט הַזֶּעַר
 לָכֵן אֲרִי אֶפְרַשׁ אֶלְהָא דְיִשְׂרָאֵל
 יִתְכוּן מִכְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל קֶרַח
 יִתְכוּן קְרַמְוִיהַ קְמַפְלַח יִת פּוֹלְחָן
 מִשְׁכְּנָא דְיִי וְלִמְקַם קְרַם כְּנִשְׁתָּא
 לְשִׁמְשׁוֹתְהוֹן: וְקֶרַב יִתְךָ וְיִת כָּל
 אֲחֵיךָ בְּנֵי לֹוִי עִמָּךְ וּבְעֵן אֲחֵין
 בְּעֵן אַף כְּהוֹנְתָא רַבְתָּא: י' בְּכֵן

רש"י

לקט בהיר

קרח שמעון נא בני לוי. (ט) התחיל לדבר עמו
 בדברים* רכיס, כיון שראהו קשה עורף אמר עד
 שלא ישתחפו שאר השבט* ויאבדו עמו לדבר גם אל
 כולם (ט) התחיל לזרז בהם* שמעו נא בני לוי (טס -
 טז) ולעמוד לפני העדה. לשיר על הדוכן (טז):
 (י) ויקרב אתך. (יז) לחותו שירות שהרחיק ממנו
 שאר עדת ישראל (טס - טז): (יח) לבן. בשביל כך (יט):

שינוי ונסחאות • דברים. • השבטים. • לכך נאמר.

(ג"א), והוסיף לומר נטלתם, לפי שאין המכוון שחולפה
 גדולה יש לכם בתמידות, אלא עמה דבדך הזה, ולא שנטלתם
 אותו ממקום אחר, לזה לא אמר לעצמכם אלא בעצמכם
 כלומר נתהוה בעצמכם כאילו נטלתם אותו (ד"א"ס): (מב)
 התחיל בקרח ופייס בני לוי, עוד קשה כל הכחוש מיותר
 שהלא באמצע דיבורו של משה קיימין, והיל"ל רב לכם בני
 לוי המעט מכס וגו', אלא כוונת הכחוש להפסיק דוקא
 ביניהם כדי שלא חסבר אותם עו"ה, רב לכם הרבה גדולה

מה שיש לכם וכי המעט הוא וגו', לא כן הוא, אלא כמו שאמרנו שרב לכם הוא סיוס ההתראה ומוסר דברים קשים כגידין,
 ומאחר שראה משה שלא הועיל בהתראתו כלום ויאמר משה (אמירה רכה) אל קרח אולי ישנר בזה עקשנותו, אבל הוא קרח
 החזיר ערפו אליו ולא רצה לשמוע, לזה אמר אמירתו הרכה לכל בני לוי שמעו נא ואין נא אלא לשון בקשה: (מג) פי' גם
 אל קרח דיבר שהרי כתוב ויקרב „אותך“ (נח"י): (מד) שהרי אמר ב' דברים לעבוד את עבודת משכן ה' זה שאר עבודות
 כגון משא ושמיירה, ולעמוד לפני העדה זה השיר שהיה לפני העדה, שהעדה היו עומדים לאחריהם (נח"י), ומיבת דוכן
 אינטבא בלשון ישמעאל, והוא ספסל שהיה בעזרה ועומדים עליו הלויים (הערוד): (מה) מה זו עוד קריבה, הלא כבר אמר
 כל עבודות הלויים, אלא לדיוקא שהקריב אחת יותר מכל ישראל, כלומר העבודה מלד עצמה מעלה גדולה היא שזה אחת
 דוקא לעשותה, ועוד לו שהוא יתר על כל ישראל, שהם אסורים אפילו אם ירצו (ג"א): (מו) ר"ל למ"ד זו שימוש היא

אור החיים

שרונם להוסיף עליו אמר ואת אשר יבחר צו
 יקריב אליו (י) אם יש ראויים כיוצא בזה כן לעמוד
 גם כן לשרת יקריב אליו:
 י. ויקרב וגו'. לריך לדעת מה היא ההבדלה
 שאמר בפסוק שלפני זה ומה היא
 הקריבה שאמר כאן, ואולי שנתכוון לב' הדרגות
 הא' הוא הבדלה שבט לוי מעדת ישראל בדרך כלל
 וכנגד זה אמר כי הבדיל וגו' מעדת ישראל, והב'

הקרב צו קחה שהקריבם יותר משאר הלויים
 לשאת קדש קדשים, ועיין מה שפירשתי בפסוק (ד'
 צ') נשא את ראש בני קהת, וכנגד זה אמר ויקרב
 אותך ואת כל אחיך פירוש ענף הקהתים בני לוי,
 ודקדק לומר אותך (י) רמז לו שכולן נסמכין עליו
 והוא גדול שבכולן:
 יא. לבן אחי וכל וגו'. אומרו לכ"י הוא
 שבועה, והשבועה היא שנועדים על

אור בהיר

(לב) לשון עתיד. (לג) בני לוי אתך, הלא כבר אמר ויקרב אותך. (לד) ואין לו פירוש בפשט הכתוב.

את וכל ב
 וואהר
 אתרעמתו
 משה למ
 בני א"י
 אתה וכל
 בשליחותו
 המחלוקת
 מכאן שאין
 אחריהם לה
 נעלה. פיה
 שינוי ונסחאות
 גזירה היא,
 (לברוש):
 ולהשפיל ענמ
 רביו שם כנג
 זאת מפשטות
 ה"י) זה
 הנועדים
 דבריו, ואנ
 יב. וישי
 אולי יקוים
 החשיבות א
 הנועדים יי
 לומר וישלח
 משה ויסמ
 הוא השולח
 הדיוטות
 לא נעלה
 לה) לא עלי ו
 גם כן דיבר או
 המעט, וגם לנ

היה נאמר כי בקרב אתך יבחר אהבם
 ויקריב אליו
 אלא בגבול דשמה קצת בשם

את וכל כנשתה דאזרמנתון על
 וואהרן מה הוא ארי
 אתרעמתון עלוהי יב וישלח
 משה קמקרי קרתן וילאבירם
 בני אליאב ואמרו לא נסקי
 וכל עדתך הנעדים עליהו ואהרן
 מה הוא כי בחוב תלוננו קי תלינו עליו
 וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם
 בני אליאב ויאמרו לא נעלה

רשי

לקט בדיר

אתה וכל עדתך הנועדים * אתך: על ה' כי
 בשליחותו עשיתי למה כהונה לאהרן ולא לנו^מ הוא
 המחלוקת הזו (שס - שס): יב וישלח משה וגו'.
 מכאן שאין מחזיקין במחלוקת^מ, שהיה משה מחזר
 אחריהם להשלימם בדברי שלום (תנח - סנה ק"י): לא
 נעלה. פיהם הכשילם^מ שאין להם אלא ירידה (תנח)
 שינוי נוסחאות: נועדים אתם על ה' כי וני הכל דיבור אחד.

ואינה שורש, ופירושו בשביל, וכמו שהרבה למדיין משמשין
 כן (רא"ם), ופירושו בשביל כך שאמרתי שהקב"ה הנדיל
 והעלה אחס ואתם אינכם מסתפקין בטובתו בשביל כן
 מרינין אתם עמו ולא עמנו, ודפוס הא' הגירסא בשביל כך
 אתה וכל עדתך נועדים אתם על ה' כי וכו' הכל לשון רש"י
 דיבור אחד, ויותר נראה כגירסתינו, שרש"י צא לפרש תיבת
 הנועדים, ולא אמר הנועדתם, ודו"ק: מזו) ואמרו על ה'
 גזירה היא, וחסר תיבה, כי תיבת הנועדים מושך אחר עמו, וכאילו כתב
 אתה וכל עדתך הנועדים נועדים על ה' (לבוש): מח) אין צריך לומר שלא יריב גם הוא ויבעיר ויגדיל
 אש המחלוקה, אלא אע"פ שידוע שהדין עמו טוב לוותר
 ולהשפיל עצמו (מהרד"ר), ובמדרש רבה וכן בגמ' דרשו זאת חז"ל על
 (פסוק כ"ה) ויקם משה וילך אל דתן ואבירם, ופירש
 רבינו שם בגמ' מכאן שאין מחזיקין במחלוקת שמחל (משה) על כבודו
 והוא עצמו הלך לבטל המחלוקת עכ"ל, אבל לא נשמע
 זאת מפשטות הכתוב, שאפשר שהלך שם לדבר אל העדה סורו
 נא וגו', משא"כ הכא שהזמינם אליו (ב"ב): מט) שאל"כ
 מה זה לשון עליה, וכי צהר היה יושב, הלא במדבר היו (במ"ח):

אור החיים

ה' (י"ה) וזה הוא שיעור הדבר אתה וכל עדתך
 הנועדים בשבועה שעל ה' אתם נועדים לסחור
 דבריו, ואמר כן אולי ירתעו וירעדו מלהחזיק
 במחלוקת^י:
 יב. וישלח משה לקרא וגו'. נתחכם צוה
 לדבר עמם ביחוד שלא בשעת הועד
 אולי יקוים דעתם אחד לאחד, גם באמנעות
 החשיבות אשר הוא מחשיבם לדבר אליהם מכללות
 הנועדים יתרכך לבם להטות אוזן, ודקדק הכתוב
 לומר וישלח משה לקרא וגו' שלא היה צריך לזכרון
 משה ויסמוך על זכרונו בסמוך, אלא להעיר מי
 הוא השולח משה מלך ישראל ונציא ה' לקרא לצי
 הדיוטות אולי בזה יתעשתו להטות אזנם אליו:
 לא נעלה וגו' המעט וגו'. אמרו לא נעלה^י, לפי

מה שפירשתי שנתחכם משה לעשות להם מעלה
 לדבר עמם ביחוד אמרו אין לנו חפצים במעלה זו
 שאתה מחשיב אותנו לשלוח אחרינו, גם נתכוונו
 במאמר זה לומר שהגם בשליחות זה יהיה להנאתם
 לעשות להם איזה כבוד ומעלה^י אף על פי כן לא
 נעלה, מואסים הם אותה המעלה אשר תצא להם
 ממשה, ונתנו טעם לדבריהם ואמרו המעט כי
 העלייתנו וגו' פירוש הקטן דבר זה שעשית לנו
 שהעלייתנו פירוש עשית לנו הדבר בגדר העלאת
 וכבוד ציגיתא מלרים והיה תכלית העליה וירידה
 מארץ זבת חלב ודבש שהיינו שם להמיתנו במדבר
 אם כן מעלותיך אינם אלא השפלות וירידות, ואמרו
 כי השתחרר וגו'^מ פירוש אין טעמך בכל העויוכים
 אלא להשתחרר לא להטיב לנו, גם בשליחות זה

אור בדיר

לד) לא עלי ולא על אהרן. לד) אם יראו שנשבע על הדבר אפשר שיאמינו לו שלא עשה שום דבר מעמנו. לד) הלא עד עתה
 גם כן דיבר אל קרח ועדתו והם בכלל. לד) וכי צהר היה יושב. זל) ליתן להם כסף חובב או איזה מינוי. ז) מה זה
 המעט, וגם למה אמרו העלייתנו הלא לירידה היה נחשב בעיניהם. זא) ומה נותן טעם על להמיתנו, וגם למה כפל השתחרר ב'

ער
 יאר
 בא
 קח
 תא
 קר
 תון
 קבן
 עמו
 עד
 ז אל
 ש -
 י (ד):
 נמו
 - (ה):
 ידיו,
 קרח
 " גם
 ודוח
 דוכן
 אמר
 אחס
 היא:
 לויס
 ק (ד)
 יקרצ
 לוי,
 עליו
 הוא
 על

יג המעט פי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר פייתשתרר עלינו גסהשתרר: שני יד אף לא אל-ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו ותתן לנו נחלת שדה וכרם וכרם העיני האנשים

יג העיר ארי אסקתנא מארעא עבדא חלב ודבש לקטלותנא במדברא ארי אתרבבת עלנא אף אתרבבא: יד ברם לא לארעא עבדא חלב ודבש אעלתנא ויהבת לנא אחסנת תקליו וכרמין העיני גבריא

לקט בהיר

רשי

ג) כי ודאי שאין פירושו שנתת לנו נחלת וגו' שהרי לא נתן להם, ואח"כ בא רבינו לתרץ קושיות שיזכרנו, מה זה מרעומות שהוציאתם מארץ זבת וגו', וכי הכריחם לנחלת אחריו, היה להם להשאר שם, ועוד אם הוציאתם להמיתם במדבר הרי רוחם הוא ואין יתכן להתרעם שלא נתן להם מחנות ונחלות, ומה להם ולמה להם נחלה אם ימותו במדבר, לזה אמר שהכתוב מקורס הוא, והטיל הכתוב באמצע את מאמרו להמיתנו במדבר מפני ג' טעמים, חדא

במ"ח: (יד) ותתן לנו. הדבר מוסב על לא האמור למעלה כלומר לא הביאותנו ולא נתת לנו? נחלת שדה וכרם אמרת לנו (שמות ג' י"ג) חעלה אתכם מעני מלרים וגו' אל ארץ זבת וגו', משם הולאתנו ולא אל ארץ זבת חלב ודבש. הביאותנו אל ארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר ש אמרת לנו (י"ד כ"ט) במדבר הזה יפלו פגריכם: העיני האנשים החם תנקר וגו'.

שד"ה להסמיכו למאמר הולאתנו לומר שכוונת ההולאה הייתה להמיתנו, והשנית שלא שייך לומר לא הביאותנו אל ארץ וגו' כי עוד חזון למועד, אלא אחר להמיתנו, אבל מקומו לבסוף אחר נחלת שדה וכרם, וטענתם הייתה עו"ה, הולאתנו ממלרים בזה שאמרת לנו חעלה אתכם מעני מלרים פי' הגם שהיא ארץ זבת חלב ודבש קראת אותה "עני" מלרים לגבי מה שהכתובת להביאו אל ארץ שהיא טובה ממנו, ובה עלה צידך לרמות אותנו ולהוציאנו מהארץ הטובה, וסוף היה שלא נתת לנו ארץ טובה שדה וכרם כמו שאמרת א"כ נראה וזולת סוף מעשה במחשבה תחילה שמה שאתה אומר עתה במדבר הזה יפלו

אור החיים

שאתה שולח אחריו לא לטובתו אלא להשחרר, והוא אומרו גם השחרר^מ, גם נחכונו בכפל השחרר גם השחרר לומר כי שררותו של משה היא כפולה ומכופלת מהשררה שהייתה עליהם קודם לאתם ממלרים, וזה שיעור הדברים כי השחרר עלינו בריבוי השררות^מ, והוא אומרו גם השחרר, ואולי שרמזו לו גם כן שהוא חפץ להחטעב במדבר להמשך השררה של עלמנו לפי מה שאמרו ז"ל (שמו"ר פ"ה) כי מלכותו של משה לא הייתה עומדת אלא במדבר, ולזה אמרו גם השחרר^מ: יד. אף לא אל ארץ וגו'. קשה אחר שאמרו להמיתנו במדבר מה מקום להתרעם על

מדרגה קטנה ממנה, ורש"י ז"ל ישב בדוחק^מ, ואולי שנחכונו לומר ששלילת הליכתם אללו לא לזד גדר הרעה שקבלו ממנו שהוציאתם להמיתם במדבר אלא חפילו לזד העדר העוב המוצטחים ממנו לזד, והוא אומרו אף לא אל וגו' פירוש אף לזד לא אל ארץ וגו' לטעם זה לזד העיני האנשים וגו' ומכל שכן שסבצם הקרבת הנזק:

העיני וגו' לא נעלה^מ פירוש בחרים ניקור עיניהם ממעלה אשר יוצעחו זה ממנו, בזה גילו עולם הפלגת השנאה אשר שואה טובת הלידיק אללם יותר מניקור עיניהם, לזה חרה אפו של משה מאוד:

אור בהיר

פעמים, ובפרט חיצת גם. (חב) פי' גם בשליחות זה כוונתך כן. (ג) יחר משררת המלרים עלינו. (מד) פי' ראשית מה שהולאתנו משם, ושנית מה שחטעב אותנו במדבר. (מה) שזה פי' על מה שאמרו להמיתנו, שאמרת לנת לנו כל טוב וכוונתך הייתה להמיתנו, וזה דוחק שהדברים מהופכים. (מו) הלא כבר אמרו זאת לא נעלה.

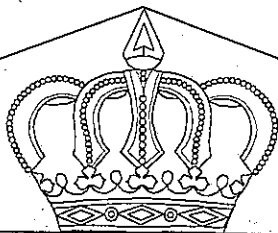
האינון השל? ויתקף למע? יי לא תקבל?

חפילו^מ (ח) נעלה חליך לו התולה קללתו ללטר^מ עד לפי פשעו הו חפן אליהם* חלק בחמיו שיי ייחתי. כממשעות הכחו רבינו לפרש הה (נח"י: גב) הוא לשון התנח ובקלח כתבי יד ג"כ עד מאל, פירושו עד מה הסתם פירושו זאת בין אותם שכעס על הקיר מרע"ה על כו ואצרים ולא הו להקטיר קטורי יפנה אליהם וי הקטירו קטורה

טו. ויאמ

מזה הכיר ו לשנא בחינת אמר אל ה' שאין לך אדכ קדם לנו של צריה וצריה אל אמונה וי אורו רשע ו

מזו) מנחה מאן

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

פנוהשי"ת

ספר

משנת משה

על התורה

הכינו וגם חקרו כבוד הרב הגאון הגדול חריף ובקי הצדיק הקדוש, בוצינא קדישא, חסידא ופרישא, אור ישראל וקדושו, רכבו ופרשו, מאור הגולה,

מו"ה **משה** איש האלהים **מיימלבוים** זצוק"ל

אב"ד דק"ק אוהעל

בעהמ"ח ספר שו"ת השיב משה וספר תפלה למשה על תהלים

חלק רביעי - במדבר

הופיע אורו בראשונה בשנת הדר"ת זקנים בני בנים לפ"ק

וכעת נתחדש אורו ביתר שאת וביתר עז בתיקונים גדולים
כמבואר בשער השני

ברוקלין נ. י. • אייר השע"ג לפ"ק

וידוע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו. כפל ענין אחד שלשה פעמים במילות שונות. וגם 'והקריב' לשון עבר, 'ויבחר' 'ויקריב' לשון עמיד.

והנראה לי בזה על פי הנחלת עורחאל בפרשה זו (ד"ה בדרך אחר) במה שפירש על אמרם (רש"י ד"ה ומדוע) אם ביררת לך מלכות לא היה לך לזכר לאחיך הכהונה, עיי"ש (קמ"ה). והנה משה רבינו ע"ה רצה להראות להם כי לא עשה כלום מדעתו רק הכל על פי ציווי השי"ת, ורצויה לזכר כי לא לקח לעצמו המלכות לדורות, רק לפי שעה רק לו לבדו (קמ"ה). והנה כתיב (ישעי' ו' ב') שרפים עומדים ממעל לו, והיינו 'לו' לשמשו (ע"ש בראש"י). והנה 'קריבה' לפי שעה, ו'בחירה' לדורות, כענין שנאמר (ספלים ע"ג) ויבחר גדוד עבדו. והיינו 'בקר וידוע ה' את אשר לו' לשמשו, היינו הכהונה. והנה קדושה ומלכות כחדא אזלין (קמ"ה). והיינו 'ואת הקדוש והקריב אליו' לפי שעה, והיינו מלכות שלו, 'ואת אשר יבחר בו' בחירה לדורות, 'יקריב אליו' בעמיד, דהיינו דוד וזרעו, כנ"ל.

***

שמעו נא בני לוי המעט מכם כי הבדיף וגו' ואהרן מזה הוא כי תלינו ע"יו.
 כבר כתבנו למעלה (דף ק"ה ד"ה ועפ"ז י"ז), ודף קכ"א עה"פ

כולם קדושים) ליישב הדקדוק על תיבת 'מכס', ללכאורה 'לכס' היה ראוי לומר.

ועתה נאמר עוד על פי מה שפירשתי (בפרשת וישלח (דף ש"ה)) בפסוק (בראשית לב, י') קטונתי מכל החסדים וגו', שכן דרך השלמים, שמה שמקבלין טובות וחסדים וגדולות מהשי"ת הוא מקטין עצמו יותר, ונעשה קטן בעיניו מאד, באמרו בלבו מה אני כי אזכה לזה, ועל כן מתקיימן צידו הטובות והחסדים. מה שאין כן אם הגיס דעתו על ידי הטובות שמקבל, כמו שדרשו (נדרים נ"ה ע"א) על הפסוק (במדבר כא, י"ח) ממדבר מתנה וכו', ומצמות הגו, ואם הגיס דעתו, הקצ"ה משפילו. וכמו שפירש הרצ בעל נועם מגדים (בא ד"ה וידבר קדש) על הפסוק (ספלים קמ"ג, ד') כי רוצה ה' בעמו וגו', על פי שדרשו רז"ל (תולין פ"ט) על הפסוק (דברים ו' ז') לא מרובכם מכל העמים וגו', אמר הקצ"ה חושקני בכם דלפילו בשעה שאני נותן לכם גדולה אחס ממעטים עצמיכם לפני, נתתי גדולה לנמרוד המריד את כל העולם כולו עלי, נתתי גדולה לפרעה אמר (שמות ה' ב') מי ה' אשר אשמע בקולו, נתתי גדולה לנצודנצר אמר (ישעי' י"ד) אעלה על צמתי עב אדמה לעליון, נתתי גדולה לאברהם אמר (בראשית י"ב, כ) ואנכי עפר ואפר, נתתי גדולה לדוד אמר (ספלים כג, ז') ואנכי תולעת ולא אים, נתתי גדולה למשה ואהרן אמרו (שמות טו, ו') ונתנו מה. וזה שאמר 'יפאר' במה שהם 'ענוים ציטועה', והבן, עכ"ד. (ט"ז) ועל פי זה מוצן הפסוק קטונתי וגו' (קמ"ה).

— דרש משה —

דאם לא כן במה קנסו, דהא גם קודם לזה לא היה ראוי לכהונה. והשתא אתי שפיר מה שאמר קרח 'אם לקחת אתה המלכות' על כרחך צריך לומר ד'אל תקרב הלום' היינו לכהונה, ואם כן בלאו הכי אין אתה כהן, ומנין לך לברור לאהרן הכהונה, דמצד עצמו אינו ראוי כי חטא בעגל, ואם תאמר שבא מכח שנטל ממך הכהונה שחיה ראוי לך וניתן לאהרן מכח שאמרת שלח נא ביד תשלח, הלא לא היה לך כלום מעולם, כי בררת לך המלכות, ע"ש. (קמ"ז) ר"ל דלפי זה שפיר איכא למימר ד'אל תקרב הלום' היינו מלכות, והכוונה שהמלכות לא יסוד אצלו לעולם. (קמ"ז) ר"ל כי קדושה הוא מרת היסוד כידוע, ויסוד ומלכות כחדא אזלין (ע"י בווה"ק ח"א ר"ו: ובכ"מ). (קמ"ח) ר"ל שיעקב

טענה זו, מאחר שעבודתם אינה מגיע במקום הזכור, וממילא להם יש מבוא גם לעבודה שלא לשמה. (קמ"ה) וזה תו"ד: לפי מה שכתבו המפורשים דהר"צ איש זולקו על אהרן בממה נפשך, באמרום אם נמחל להם על עון העגל, אם כן היה בדין שהעבודה יהיה בבכורים כדמעיקרא, ואם לא נמחל העון אם כן גם אהרן חטא שגרם המעשה, אם כן מפני מה יהיה כהן, אלא על כרחך משה בדה מלכו וקרבו מדעתו ולא מפי הגבורה. והנה איכא פלוגתא במאמר השי"ת אל משה 'אל תקרב הלום', חד אמר אין 'הלום' אלא כהונה, וחד אמר אין 'הלום' אלא מלכות. אך לפי מה דאיתא דמכח שאמר משה שלח נא ביד תשלח נטל הקב"ה ממנו הכהונה ונתנו לאהרן, אם כן על כרחך דאין הלום אלא מלכות.

ציונים: (י"ט) ע"י לעיל בפ' במדבר (דף ג') בד"ה במדרש ר"ה והנה ישראל.

הנועדים על ה' ו'אחרן מה הוא כי תלינו עליו, ר"ל אם סבירתו שדין הוא, אם כן 'מה הוא, אלא (א"כ) [על כרחק] מתלונתכם מצואר דסבירתו דשליח דרחמנא הוא, אם כן אתם נועדים על ה', והבן.

***

ויקרא משה לקרא לדתן ולאבירם ויאמרו לא נעלה המעט וגו' אף לא וגו'. והנה יש ללקדק טובא בקראי הנ"ל. (א) למה לא הלך משה אלם להוכיחם כמו שהלך לאצדס, הלא זה האיש משה ידענו מה היה לו, כי היה עניו מאד מכל האדם (במדבר יב, ג').

(ב) תשובתם לא נעלה, ודרשת רז"ל (במ"ד פ"ח ס"ח, והובא ברש"י) ידיעה (ג), והדרשה חדרש.

(ג) כי תשתרר עלינו גם השתרר' כפל הענין.

(ד) אף לא אל ארץ וגו', הוא משולל הצנה, דמה הוסיפו בזה על אמרם הקודם 'להמיתנו במדבר', הלא אין זה מוסיף אלא גורע.

(ה) 'העיני האנשים ההם תנקר' הוא משולל הצנה, מאין להם דבר זה שינקר עיניהם.

(ו) 'הקיום לא נעלה'.

(ז) 'וימר למשה מאד' הוא היפך ענותנותו הגדולה. ועיין רש"י (קנ"א) אבל זה דחוק, ד'וימר' לחוד ו'מאד' לחוד.

והגרא לי בזה, בהקדים כי ענין זה וכיוצא בזה ודאי דאין זה צלי המגזרות הסטרא אחרת על האנשים ההם בקרב איש ולב עמוק (ע"פ מהל"ס סד, ו'), לטמטם את לבם ולשכון בינותם בכל תוקף כחות הטומאה, עד שנהפך לבם הצערי לאבן נגף ונור מכשול, והיה לבם לב אבן שנתעצמו ממש

והבי נמי אמר משה רבינו ע"ה, כי יודע ה' מי שמקטין עצמו על ידי הגדולה זה ראוי אליה, ואם כן ראוי ההפך, כי אתם על ידי הגדולה שמתן לכם הש"ת אין אחד מכם מתקטן על ידי, רק אדרבא מתרברבין, כאמרכם כי כל העדה וגו', ואחרן נתקטן מאד בעיניו. והיינו 'המעט מכם', ר"ל וכי אחד מכם נתמעט בעיניו, על ידי 'כי הדליל', כמו שראוי להיות, רק אתם מתרברבין על ידי זה, ו'אחרן מה הוא' שנעשה בעיניו מה ואפס ואין, על ידי זה - שאתם מלינין עליו (קנ"ב) - דהיינו לקיחת הכהונה, הוא נתקטן מאד בעיניו, על כן לו ראוי הגדולה, והבן כי נכון הוא בס"ד.

***

אתה וכל עדתך הנועדים על ה' ואחרן מה הוא כי תלינו עליו. יצואר על פי הסברה שכתב הגאון מהר"י בתפארת יונתן (ע"פ הדלת) כי אם כהנים היו שלוחי דרחמנא, אם כן מה לקרם להתלונן, מה שאין כן אם היו שלוחי דידן, הלא מצואר באורח חיים (ס"י נ"ג ס"ט) דצחון יכול היחיד לעכב, משום דהוי שליח ציבור, ואין נעשה שלוחו בעל כרחו, ואם כן הכי נמי צענין הכהונה. על כן לפי זה אם היו שלוחי דרחמנא אין לו להתלונן רק על ה' שעשה אותם שלוחים, מה שאין כן על הכהנים, הלא ידע שור קוניהו (ע"פ ישעיה א', ג') ועושה שליחת בוראו, ואינו אומר איני חורש כל היום, וכל הנבראים עושין שליחותם, והבן.

והנה נחזי אנן, דאם אמרינן שלוחי דרחמנא הם, הוא יקר גדול, דעבד מלך מלך, ונופל הקנאה עליו, מה שאין כן אם שלוחי דידן עבד ודין הוא, והשליח לא עדיף מהמשלח, ואין הקנאה נופל על זה. וזה מאמר משה, כיון שאתה מקנא, בעל כרחך אתה נריך להודות כי הוא שליח דרחמנא, ואם כן אתה מתלונן על ה'. וזה אמרו 'אתה וכל עדתך

— דרש משה —

הזה - שהוא הכהונה - שאתם מלינים עליו, עוד נתקטן בעיניו. (קנ"ב) ז"ל, פיהם הכשילים, שאין להם אלא ירידה. (קנ"א) ע"ש

אבינו אמר לחקב"ה שלא נתגדלתי בעצמי על ידי כל החסדים, רק אדרבא עוד נעשיתי קטן יותר בעיני. (קמ"ט) ר"ל על ידי דבר

צניחם לא ילליחו וילאו הכהנים והלוויים ממשפחה אחרת ולדור אחר ממשפחה אחרת ומי הוריק הקדושה מן העדה אשר היא כלם קדושים וצחוכם ה', אמנם כך היא המדה כל זמן שהאור והחושך שמשו בערצובי לא האיר האור, ומשהבדיל הקב"ה והעמיד אור צרור לעלמו אזי מאיר גם להחושך שאפי' לילה כיום ואיר ע"י אור היום מתוקנים מעשי כל העולם אפי' צלילה, וה"נ ע"י הצדלת הלוויים והכהנים צין קדש לקדש, הכל מאיר לכל עם ה', משא"כ אי ה"י הקדושה מעורבת, והיינו בקר ויודע כשם שא"ל לבטל הצדלת בקר אור מהחושך כך א"ל לבטל הצדלת שצט ומשפחה כהונה כ"ל. [תק"ף].

מזבחות והקריב פר ואיל, והנה דתן ואזירים לא נכנסו להקטיר וה"י נראה לעניות כמו אלדד ומיידד שלא ילאו האהלה והתנבאו צמחה וה"י אפשר שכן יהי לדתן ואזירים שלא ילאו האהלה על כן התפלל מרע"ה אל חפן אל מנחתם היינו ענותנותם הלו כי חוכם רשע ופשע ולא יזכו להתנבאות, הנה משה חשבה לעובה שיתנבאו כלם אצל הקב"ה היודע מחשבות כלם וגשרפו. [תק"ף].

7 המעט מכס כי הצדיל אחכס וגוי וצקשתס גם כהונה, י"ל ע"ד דכתיב כי אחס המעט שמדרך עבדי ה' ושומרי מצותיו, שכל עוד שמוסיפין לו גדולה הרי הוא מוסוף עוזה ושפלות [כחולין פ"ט.], וע"כ הוכיח את הלוים על פניהם לאמור אחרי שהרים ה"י את אחכס להצדיל אחכס מעמו לעבודתו, ראוי ה"י לכס למעט עלמיוכס וכי זהו המע"ט מכס שהצקשו גם כהונה ואין זה גודך מוסרי החכמים.

רבזה יובן חשוכת הרשעים דתן ואזירים אשר מדויל ידיו שלמו למרע"ה ואמרו המעט כי העליתנו מארץ צפת וגוי כי תשתרר עלינו גם השחרר, ירלו לומר כי אנו רואין צחוש כי כל הליאה ממלרים לא ה"י צה שום תועלת לנו כי אם לך לעשותך שר ומושל עלינו, ואחר שזכית לכל כך ה"י מהראוי להפוש פלך העוזה ולהסתפק צשררותך אלא שאתה רזה להחגאות למנות עלינו גם שרים אחרים כריוך מצני משפחתך פלוני יהי שר פלוני ופלוגי יהי כך, וזהו המעט כי העליתנו פי' וכי זהו המעט והעניות שלך אחר שהעליתנו מארץ צפת חלב ודבש, ולא הבאתנו אל ארץ ישראל א"כ ה"י ההעלאת הריא רק כי תשתרר עלינו שחזכה לשררה וממשלה, וא"כ וכי זהו ההמעטה שלך כי גם השחרר שרים אחרים על ירך כ"ל. [תק"ס].

המעט מכס כי הצדיל וגוי וצקשתס גם כהונה, כי שצט לוי ה"י מעטים מכל השצטים כי הארון ה"י מכלה צהם שלא היו יכולים לסבול קדושתו צגשחם על כחפיהם, ומכ"ש כשיתקדשו יותר צקדושת כהונה יחמעטו עוד מעט מזעיר, והיינו המעט מכס הוא צאשר הצדיל אחכס מתוך עדת ישראל — וצקשתס גם כהונה צתמיה. [תקפ"ו].

המעט מכס כי הצדיל וגוי, ויקרב אותך ואת כל אחיך רמצי"ן ויקרב אותך היינו צני קבת ואת כל אחיך צני לוי היינו גרשון ומררי, ועמ"ש מורי צהפלאה ז"ל [צד"ה ויקח ע"ש], ולענ"ד עפמ"ש רמצי"ן לעיל פי' צהעלותך וצם' השרשי לם' המלות שרש ג' דקתויים נפסלו צשנים למשא צכתף וממילא נראו כצעלי מומים ונפסלו לשיר ומתוך שנפסלו הקהתיים החשוצים צשנים נפסלו גם צני גרשון ומררי צשנים אפי' לשורר, נמלא

בקר ויודע וגוי ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יצחר צו יקריב אליו, י"ל הנה לצסוף לווחו ישראל כל הקרב הקרב אל משכן ה' וגוי וק' מה היום מיומים והלא צבר הצפיקד הקב"ה הלוים לשמור משמרת מקדש לעיל צפי צהעלותך וגשח, ועוד צפי זו תלה הכל צהארן וכאלו הכל נקרא על שמו ועפרש"י כפל ושלש כי הכל מוטל על לוואר אהרן הוא ישגיח על הלוים ועל זר הקרב, נראה כי שלהי מס' סוכה סתמו חלונות משמר צילגה וקצטו טצעתס מפני שהיתה צנייחם מומרת אחת טעפחה צסנדלה ע"ג המוצה וקנכו כל המשמר משום שותא דינוקא או דאצא או דאוימא וכל המשפחה מוכסים הם, וא"כ החרעמו ישראל על כל שצט לוי על שה"י צנייחם קרח וכל המשפחה צסירה ואיך נסמוך על משמרתם צמקדש ה', על כן אמרו כל הקרב הקרב אל משכן ה' וגוי ואי משום שצט לוי אינם ראויים להיות משגיחים עלינו, וכצד רמז להם מרע"ה צאמרו לכל השצט רצ לכס צני לוי המעט מכס, ורמז להם שזה יהיה פגם לכל השצט, אמנם הלא גם משמר צילגה לא נסחלקו ממשמרתם לגמרי אלא שצריכים שיסחמשו צחלונות ועצבות של אחרים, וה"נ אמר הקב"ה שצט לוי יעמדו על משמרתם כמו שה"י אך יהי רק כעפלים נתונים תחת הכהנים אהרן וצניו. והיינו דקאמר מרע"ה בקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש הוא אהרן קדוש ה' והקריב אליו אל ה"י ואת אשר יצחר צו הקב"ה הוא שצט לוי יקריב אליו אל אהרן ולא יהי עוד מוצחים צפני עלמם אלא טפלים ונקרצים אל אהרן כ"ל. [תקפ"ג].

זאת עשו קחו לכם מחתות. י"ל לא ה"י כוונת מרע"ה להמיתם ע"י קטרת זרה אלא עלתו ה"י שיעמדו לפני ה' ויתנבאו ויצינו צעלמם כי דצרי ה' המה אשר לזה אותם ה' כמ"ש רמצי"ן [צהעלותך י"א ו"ז] שה"י אותן ע' סנהדרין שהתנבאו צשליו שהודיעם ה' כי כן לזה את משה וצ"נ כן, והשצ משה עמ"י הקטרת יזכו לנבואה כמו שעשה צלעם כשראה להתנבאות צנה

אִסִּיבָה תַעֲשׂוּ לָהֶם מִזְבַּחַתֵּיהֶם תִּתְּצוּ
 וּמִצִּבְתָּם תִּשְׁבְּרוּ וְאֲשִׁירֵהֶם תִּגְדְּעוּ
 וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ: וְכִי עִם
 קְדוֹשׁ אַתָּה לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחַר |
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְהִיּוֹת לְךָ לְעַם סִגְלָה
 מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה:
 לְךָ לֹא מִרְבָּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים חֲשַׁק יְהוָה
 בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם כִּי־אַתֶּם הִמַּעַט
 מִכָּל־הָעַמִּים: ח כִּי מֵאֲהַבַת יְהוָה

אִנְרִיחֵן תִּתְּרֵן וְקִמְתֵּן
 תִּתְּבֵן וְאֲשִׁרִיחֵן תִּקְוֶצֵן
 וְצִלְמֵי טַעֲוֹתֵן תִּקְדֵן בְּנֹרָא:
 ו אַרְי עִם קְדִישׁ אֵת קְדָם יי
 אֱלֹהֶיךָ בְּךָ אֲתַרְעֵי יי אֱלֹהֶיךָ קְמַהוּ
 לָהּ לְעַם חֲבִיב מִכָּל עַמְמֵי דִי
 עַל אִפֵּי אֲרֻעָא: ז לָא מִדְּסִגְלֵי
 אֲתוֹן מִכָּל עַמְמֵי צְבִי יי בְּכוֹן
 וְאֲתַרְעֵי בְּכוֹן אַרְי אֲתוֹן זַעֲרִין
 מִכָּל עַמְמֵי: ח אַרְי מִדְּרַחִם יי

יִתְכוֹן וּמִדְּנִי
 לְאִבְהֵתְכוֹן א
 תְּקִיפָא וְפָרְק
 מִיָּדָא דְּפָרְעוּ
 ט וְתַרְעֵ אַרְי י
 אֱלֹהֵי מַהוּ
 וְהִסְרָא ל
 פְּקוּדוֹתֵי לְאֵל
 לְסִנְאוֹתֵי מִכָּ
 קְדְמוֹתֵי בְּחֵי

אלה לא מרוב
 חכמם: ומשכ
 חת השבועה:
 יי לאלפים, כ
 (העושין מירא
 סמוך אלל או
 גדול) הוא או
 העושין מאהב
 מיראה: (י)

לומר אני אוהב
 האהבה והוא מן
 אומרו ב' פעמי
 לאלפים לאוהבי,

ז. ולשומ

מיראה לאלף
 (שמות כ' ו')
 ונראה כי לא
 שעושה מאה:
 כאמור בלוא:
 אלף, ועטס:

קפד) של

רש"י

(ה) מזבחתיהם. של בנין: ומצבתם. אבן אחת:
 ואשיריהם. חילנות שבזבדן אוחס (ע"י מ"ח):
 ופסיליהם. (פסילים) ללמים: (ז) לא מרבבם.
 כפשוטו, ומדרשו (מולין פ"ט.) לפי שאין אחס
 מגדילים עלמכס* כשאי משפיע לכס עוצה לפיכך
 חשק* ה' זכס: כי אתם המעט. הממטטין
 עלמכס כגון אצרכס שאמר (ברא' י"ח כ"ז) איכני עפר
 ואפר, וכגון משה וזכרון שאמרו (שמות ע"ז ה') ונחנו
 מה, לא כנצודלנלר שאמר (ישעי' י"ד י"ד) אדמה לעליון,
 וכנחריב שאמר (שם ל"ו כ') מי זכל אלהי הארלות,
 וחירס שאמר* (יחז' כ"ח כ') אני מושב אלהים ישבתי
 (מולין פ"ט.): כי אתם המעט. הרי כי משמש זלשון
 דכח"ל: (ח) כי מאהבת ה'. הרי כי משמש זלשון

שינוי ושתאות * חשקתי בכס. * אמר אל אני.

לקט בהיר

(ו) גם הוא מוצח לשרוף עליו הקרבן, אלא נקרא מנזה שאין
 צריך אלא להניח ולא לזנות, לזה לא תמלא ויבן מנזה אלא
 וירימה מנזה או שמתי מנזה או ויבן יעקב מנזה, משא"כ
 ויבן שם מנזה שהוא מאזנים הרבה (במ"ח): (ז) פ"י ע"י
 ענמה, וקורא אותה פסיל שנפסל ונחנז מן עשת של עץ או
 מתכת, ורלון רבינו ליישב שינוי הדי' לשונות שאמר הכתוב
 ולא כללם זלשון אחד, המנזה שאינו ע"י ענמו והוא בניו
 מאזנים הרבה אמר תתוצו פ"י תסתרו הבנין, מנזה שהוא
 אבן אחת ולא שייך בו סחירה אמר תשברו, אשירה שהוא
 אילן הנטוע לשם ע"י אמר תגדעו פ"י תכרתו מה שגדל
 באיסור, פסל שהוא ע"י ענמה תשרפון זלש: (ח) וקאי
 על הו' אומות (רשב"ם), ור"ל אל תחשבו שאתם מרובים
 מהם, אחס מעטים מהם: (ט) הביא הדרוש, שהפשט
 דחוק מאוד, כי מיותר הוא, הלא נראה לעין כל שהם
 מעטים מן העמים, והיאך יעלה על הדעת שאוהב אחס מחמת ריבויים (ג"א), ועוד פשיטא היא שאין הריבוי מביא אהבה
 אדרבה המיעוט גורם אהבה (מ"ל): (י) בין לדרך הא' ובין לדרך הב', לדרך הא' בזליל שאתם המעט אין לומר שמרובכם
 אוהב אתכם, ולדרך הב' נותן טעם לחשיקה (מ"ל), משא"כ כ"י שנפסקו הסמוך כמו שפרש והולך:

אור החיים

הכתוב רמז נעלם שבאמצעות שמירת המלות התיב (ז) ז. כי אחס המעט. לא הספיק מאמר לא
 לנו חלקינו שכינונו יתברך הנקראת לדקס"י)
 מרובכם, שאז ישנו זנשמע שאינם
 מרובים אלא שזים תלמוד לומר אחס המעט:
 (תיקוני זוהר ק"א) והבן:

אור בהיר

קפד) ופ"י הכמוז ולדקה שהיא השכינה הקדושה מהיה לנו לחלקינו.

שוב לארצה ולמולדתך ואיטיבה
 עמך: 7"א קמנתי מכל החסדים ומכל
 האמת אשר עשית את עבדך פי
 במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה

לארצה ולמולדתך ואטיב עמך:
 יא ועין זכותי מכל חסדן ומכל
 סבון די עבדת עם עבדך ארי
 יחדי עברית ית ירדנא דין
 וקען היתת דתרון (ע"י דתרתין)

לקט בהיר

רש"י

הגם שפירשנו שם אהיה עמך שם צניח אביך, ואין פירושו ואהיה עמך בדרך, מכל מקום ממואל דבר נשמע שישמרני בדרך שאם יהרג חו"ש איך יהיה עמו צניח אבי (רא"ם): יז פי' כשהצטחתי אז היו חסדים כי לפי ענוותנותו לא הגיע לו שכר בשביל עבודתו ואח"כ האמת שנתאמתו ההצטחות ופי' קטנתי מאחר שהייתי גדול וחשוב בעיניך לנטות לי שחשמרני בדרך עכשיו נעשיית קטן ואיני כדאי להצטחה, ופי' אות מ"ס של חיצת מכל, על ידי ומסיבת כל החסדים קטנתי, כמו חלילי עינים מין על ידי ומסיבת רוב יין, ופי' את עבדך עם עבדך, וכל זה מה שכתב בפנים, והוסיף רש"י לומר שמה נתלככתי בחטא, לפי שטעם קטנתי אינו מספיק להמסר ביד עשו כי אין יסורין בלא עון, והגם שנאמר שבמקום סכנה צריך זכיות להנצל מכל מקום אינו מספיק קטנתי שהלא הצטחה השנייה הייתה צניח לכן אחר שהיה לו כל העושר והכבוד ולא שייך קטנתי אח"כ, גם לבלוך העון אינו די לבדו כי הזכיות שהיו גורמים את ההצטחה היו צריכים להגין (רא"ם), ומה שאמר אח"כ ואחיה אמרת היטב וכו' אינו טענה ותציעה אלא פירושו הגם שאיני כדאי אעפ"כ שאלתי ובקשתי שחשמור לי מה שאמרת (ג"א): יח תיקן בזה שההצטחה צעמנה לא שייך בה אמת ושקר, אלא בדברי ההצטחה, ופעולת הקיום והעשייה יהיה מעיד שדברי ההצטחה היו אמת, לזה הוסיף ששמרת פי' במה ששמרת וקיימת ההצטחה בזה עשית שהיו דברי ההצטחה אמת (רא"ם): יט זהו

ולמולדתך ואהיה עמך^(ט), ושם נגלות אלי* צעם המיוחד לבדו, שנאמר ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך וגו', צעתי הצטחות האלו* אני צא לפניך: (יא) קמנתי מכל החסדים. נתמעטו זכיותי על ידי החסדים והאמת^(י) שעשית עמי*, לכך אני ירח שמה משהצטחתי נתלככתי* צעמתי ויגרום לי להמסר ביד עשו (תנח"י בשלה כ"ח - ברכות ד:). ומכל האמת. אמת דבריי^(י) ששמרת לי כל ההצטחות שהצטחתי: בי במקלי. לא היה עמי לא כסף ולא זהב ולא מקנה אלא מקליי^(י) לבדו (ש"ט),

שינוי נטחאות י"א י"א - אלו - הללו. עמך. ומקלקלתי.

אור החיים

ולא נתנו ללצן לגזלו ולחומסו ושמר לו האמת פי' שהעמידו בידו את החסדים, ויש לך לדעת כי לפעמים יתחסד ה' עם אדם ויהיה נגזל מהאולת להיות צחיקי וכו' ישוב ירחמנו תמורת הנחסר, והנה מליאות זה הוא חני נחמה לנגזל ולא נחמה שלימה כי תמיד חושב בחסרונו אשר גזלו הגזלן לצי סיבות, האחד שיחשוב כי אם לא היה גזלו היה לו לתוספת הגזול והגוסף^(י). וכו' על כל פנים יחאב לבו על הגזלן אשר עשה והלליח^(י) מה שאין כן אם יעשה ה' השלמת הגזילה מהגזלן עצמו שיוציא

יא. קמנתי וגו'. אומרו מכל החסדים ואחר כך מכל האמת ומן הראוי היה לו להקדים האמת ואחר כך החסדים^(י) שהוא לפנים משורת הדין, נחכוין לומר שחסד אל אין כח באדם לשלם לאל עליון ואליו יקרא אמת כי אין לו תשלום מאדם כאומרו (איוב ל"ה) אם לדקת מה תתן לו, וכפי זה יקרא חסד של אמת^(י) על דרך אומרו ז"ל (צ"ר ל"ו) חסד העשוי עם המתים קרוי של אמת. עוד יכוון לומר צי פרטי העצה, האחד החסד שנתחסד עמו ה' ברוב טוב, וכו' שהעמידו בידו

אור בהיר

תמנה המוויין יהיה לעזר ולפליטה למתנה הא'. יח) שאם עשה לו הקב"ה חסדים, פשיטא ששילם לו האמת מה שמגיעו. יט) ואם כן הם דבר אחד. ומכל האמת, פירוש הוא על מכל החסדים. כ) שעתה גם החסד נקרא אמת, מאחר שכבר נתנו לו והוא שלו. כא) שהאדם אינו יודע שזה תשלום הגזילה. כב) הגם שממנו אינו חסר.

אשריתא
 ר יעקב
 ואליה
 פי טוב

חנה עלי
 ה (ל"ג ח)
 כר ולשון
 השמים
 רחה על
 הנה רוח
 ו בארבע
 לה וחזק
 זר ולשון
 י (ע"י ל"א)
 ר: והיה
 כי אלחם
 לחפלה
 לחפלה
 הנשאר
 י צחק.
 עוד מכו
 אומר אלי
 הקב"ה,
 בית אבי
 י אברהם
 צכל אשר
 ז אבותיך
 בני אפטר
 וכן פירש
 פרש"י על
 גם אפטר
 כי אפטר
 שהצטח צי
 וס עמו עם
 גבור עלום
 זאת בדברי
 למה חזר בו
 ד"א):

סגיאין
יתמנון
בדיקין
בידה
טו עזי

וכחול
ברשות
ב"מ י"ו
לצנים
בדוד, ד
(פס"ו)
והדר
עשרין
וכן כו
רבה*
הטוילה
הסמרי
שנינו נסחא
והיל"ל
שחבר א
יעאע"ה
אדם מכ

ללד זכו
חוק ג'
זכות א
שחח ע
בחינת
ורס. ט
אחי או
דרך שו
יפרסם
להגילו

משרון: יב שזבני כען מידא דאחי
מידא דעשו ארי דרל אנא מנה
דיקמא יתי וימחנני אמא על
בניאי: יב ואת אמרת אונקלא
אויב עמד ואשו ית בניך

הייתי לשני מחנות: יב הצילני נא מיד
אחי מיד עשו פיירא אנכי אתו פן
יבוא והפני אם על-בנים: יב ואתה
אמרת היטב איטיב עמד ושמת

רש"י

לקט בדור

ומדרש אגדה (תנח"י כ"י וילא ג' - אגדה ברא' מ"ה) נתן מקלו
בירדן ובקטע הירדן: (יב) מיד אחי מיד עשו. מיד
אחי שאין נוכח עמי כאלה אלה כעשו הרשע"י: (יג)
היטב איטיב. היטב בזכותך"י) איטיב בזכות
חבוביך (כ"ה): ושמת את זרעך בחול הים. והיכן
אמר לו כן, והלא לא אמר לו אלא (כ"ח י"ד) והיה
זרעך כעפר הארץ, אלא שאמר לו (סס) כי לא אטובך
עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך"י) ולא צרכים
אמר (כ"ג י"י) והרצה ארצה את זרעך ככוכבי השמים

פשוטו, אבל לחוק הוא, כי מה ענין הירדן לכאן היל"ל כי
במקלי בחמי לחרן, ולפי המדרש צריך לומר שמה שאמר
ועמה הייתי וכו' הוא דבר בפני עצמו, ואינו הפוכו של
רישא, כלומר ועוד עשית עמי חסד חוץ מביקועו של ירדן
שהייתי לשני מחנות (רא"ם): (כ) פי' ואין לך לימוד
חובה וקטרוג יותר מזה שהגם שהוא אחי רוצה להרגני
(אדה"ח): (כא) הגם דאמרין דברה תורה כלשון בני
אדם, היינו דוקא במקום שהסברה מנגלת הדרוש, כגון ואם
גנוב יגנב דרשין חד לגניבה וחד לאצידה והסברה מנגלת
ואת שאדרבה מחיבת יגנב ראוי למעט אצידה ולא לרבות לזה

אמרין דברה תורה כלשון בני אדם (תוס' ב"מ ל"א ע"ב), משא"כ הכא הסברה מסייעת לדרוש שדאי כשהפלה יעאע"ה
מחוץ לזה שהזכיר כל זכומים שאפשר, והרי בהצטחה ראשונה אמר לו הקב"ה זכות אבותיו ובשניה לא הזכירם אלא אמר לו
ואהיה עמך שם בבית אביך אשרה שכינתי עליך הרי זכות עצמו (ג"א), ועוד שכאן אין לומר דברה תורה וכו' שיאע"ה אמר
זאת בשם הקב"ה ולא מנינו ככל בשום הצטחה, א"כ ודאי שהכוונה על ז' הצטחות (ב"ב), וכבר אמרנו שאין קושיא
ממאמר קטנתי, שהרי זו הייתה חפלתו שאע"פ שקטנתי ואין לי טענה עליך רבש"ע אע"פ חפלתו שתחנני ותחשוב לי זכותי
וזכות אבותי, כי ודאי שלא היה מקטרג על עצמו אלא הכוונה שנקטמו הוא כענין צפתו, ובש"ח כתוב לאמר ז"ל ואע"ג
דאמרין דברה תורה כלשון בני אדם הכא מוכח דלדרשה בא דהל"ל היטב חייטב לנוכה כמו הענק מעניק וכו' ודלא להרא"ם
שפי' היכא דאיכא למדרש דרשין עכ"ל ועמו הסליחה לא ידענא מאי קאמר שהרי יעקב מדבר לקב"ה ואמר לו ואתה
אמרת כך היטב איטיב וכו' והיכי קאמר דהל"ל חייטב, ועוד לא ידעתי היכי מוכח טפי הך דרשה מדכתיב איטיב טפי
מאילו כתיב חייטב, ועוד דבכמה מקומות שמציא רש"י דרשות כאלה ולא שייכי דברי הש"ח כלל (מ"ל): (כב) ופירש"י
שם שפי' לך עליך, מה שדיברתי לאברהם עליך, וא"ת למה לא אמר הצטחה שנאמר לו כעפר הארץ, וי"ל שהצטחה זו ישנו
זכותו וגם זכות אבותיו שנאמרה לאברהם לצורך יעקב, ועוד שבעפר הארץ יש ג"כ רמז לרעה חו"ש כשאין עושין רלונו של

אור החיים

התפלל לפני ה' שיילכו ויעמיד בידו את אשר
הגיעו עתה ולא תעשה ידיו של עשו תושיה הגם
שיטיב ה' שבותו אחרי כן:
מיד אחי וגו'. רש"י ז"ל פירש אחי שאינו נוכח
עמי אלא כעשו הרשע, ולדבריו ז"ל לא היה
לו לומר אלא מיד אחי עשו ומוצן הדבר מיתור
אומרו עשו כי אין לו את זולתו"י. חכן נתכוון
להתפלל להיות שהיו לעשו ז' בחינות החוקף האחד

בולעו מפיו נחמה זו נחמה, והוא מה שעשה ליעקב
שהיה משלם לו מנכסי גזלן עצמו הוא לבן דכתיב
(לעיל ל"א ט') וייל אלהים את מקנה אביכם ויתן
לי שהיה מוליא בולעו של לבן מפיו ומחזיר ממונו
של יעקב, והוא אומרו ומכל האמת ונכון:
יב. הצילני נא. אומרו נא לשון בקשה גם לשון
עתה"י פי' לכל יפרוך בו עשו,
ויאמר ה' כי הוא יטיב כל אשר לו למשנה, לזה

אור בדור

(כג) שאם לא כן היה לו לומר נא הצילני. (כד) פי' לא רק חיבת מיד מיותר, אלא גם חיבת עשו.

החסדים וגו', שזה מחסדך שאתה מחשיב אותי לקטן ועניו, על כן הצילני נא וגו'.
L

קצת לשון רש"י הממנה האמת והכבוד, ממנה משמש לשון זכר ולשון נקבה (מב).

☆

***

7 א' יאמר באופן הפשוט, שאף שהצטיחו נתיירא, כיון → שאז היה עני ונכה רוח, ולכך אמר לו והנה אנכי עמך (בראשית כ"א, טו), כי ואשכון את דכא. אזל עכשיו נעשה עשיר גדול, לכך אמר שלא נתרומם לצבו כלל, רק אדרכה קטונתי מחמת כל החסדים כי במקלי וגו', אם כן אני עומד בהכנעה עוד יותר ויותר לפניך בידעי כי אתה גומל עמי טובות כל כך.
L

7c קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית וגו'. נראה לי להנה כתיב (ישעיה כ"ז) (טו) אשכון את דכה ושפל רוח, ואם כן יעקב שהיה עניו ושפל רוח בפני כל, ולכך אמר (בראשית כ"ב, ה) לאדוני לעשו אף שלא בפניו, אם כן קשה איך נתיירא מעשו הלא היה ה' עמו. אך נראה לי על פי מה ששמעתי ממורי (הנדיק וקדוש מלוצלין) במאמר ר' יוסף (קטנה דף מ"ט ע"ב) לא תחני ענוה דאיכא אנא. דלכאורה אם החשיב עצמו לעניו, אין לך גאות גדולה מזו והבן. אך יובן על פי מה שפירש הפסוק (תהלים כ"ב) (סה) כי לא בזה ולא שיקץ ענות עני. דר"ל אפילו מי שהוא באמת עני בדעת, אם יודע ומכיר חסרונו ועל ידי זה מקטין עצמו, גם זה חשוב בעיניו ית' ויש לו תואר עניו. וז"ש כי לא בזה וגו' ענות, ר"ל השפלות של העני אף אם הוא באמת עני בדעת כנ"ל. וזה מאמר ר' יוסף דאמר לא תחני דצטלה ענוה, דאיכא אנא, ר"ל אף שצניעות חסרונומי באה לי הענוה, כי איך יתגאה איש כמוני מלא חסרונות, עם כל זה גם זה ענוה מקרי, והבן, עד כאן דבריו הק'.

☆

א' יאמר קטונתי מכל החסדים, על פי מ"ש צחצח הלצנות (שער עבודת אלוקים פ"ו) כי חוצת העצמות לפי הטובות (נא), והבן.
(ה)

***

ב' במקלי עברתי וגו'. ומדרש אגדה שנתן מקלו צירדן וגו' (בב). והוא תמוה מאי צעי הכא. והנראה לי על פי שני' לפרש בפרשת לך (בראשית יג, יא) ויסע לוט מקדם, וכתיב רש"י שהסיע עצמו מקדמונו של עולם. על פי המדרש (בראשית רבה ט, א) אחר וקדם לרחמי (תהלים קל"ט, ה), אחר למעשה וקדם למחשבה. והנה ישראל עלו במחשבה (בראשית רבה א, ד), והיינו ישראל אשר בך אתפאר (ישעיה מט, ג), ואם הוא כפי המחשבה אזי הוא בקדם, ואם לאו הרי הוא

ודגה לפי זה מובן, דמטבע השכל אין נקרא עניו רק מי שהוא חשוב ומשים עצמו כאין, ולכך לא החשיב יעקב את עצמו לעניו, רק שמחסד השי"ת הוא עניו (ב). וזה אמרו קטונתי, ר"ל קטונתי הוא מכל

— דרש משה —

להם טובה מטובות העולם מתפתחים לה משני פנים, א' מהם שלא יקצרו מהשלמת עבודה עליה והודאה בעבודה ותשיב להם לרעה כמו שאמר יעקב אבינו ע"ה קטנתי מכל החסדים, ועי"ש במרפא לנפש ר"ל אפשר שלא נתתי שבת והודאה כראוי על כל החסדים ועי"ז נתמעטו זכותי. (גב) ונבקע הירדן.

זרעו כולו נופל ביד עשו, א"כ יוצל המחנה האחר על כל פנים. (מב) כנראה שחסר סיום דרוש זה, וחבל על דאבדין. (ג) כנ"ל בר' יוסף דאמר שהשי"ת מחשיב עניויות גם מאיש דל באמת. (גא) וז"ל שם: וכל אשר יוסיף הבורא טובה לאדם חייב עליה עבודה וכו', ועי"כ החסידים הראשונים כשהיתה באה

ציונים: (ח) עי' בתהלים תפלה למשה מ"ו ח' ד"ה ועפ"י, עוד ביאור על הפסוק קטנתי וכו'.

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

ספר נועם מגדים

וכבוד התורה

שמות

זה ספר תולדות האדם הגדול בענקים והוא חיבור נפלא על התורה כוללת באורה מבראשית עד לעיני כל ישראל, חברה חד מן קאמיא. אור הנערב דאתהבת לן מן שמיא. אחד המיוחד שבעדר צאן קדשים, ועבד הלוי הוא היה הרב האי גאון בוצינא קדישא איש אלקי קדוש יאמר לו המפורסם בחסידות ופרישות וטהרה יתירה ניי פיה עיה כבוד שמו נאה לו מהו אליעזר הלוי איש הורוויץ וצוקיל אבייך ורי"מ דקייק טארניגראד, שם היה יושב על כסא הוראתו בקדושה וטהרה, והיה דורש טוב לעמו להורות להם הדרך אשר ילכו בה והמעשה אשר יעשו. זכות המתבר יעמוד לנו ולורעינו מעתה ועד עולם אמן סלה:

ונלווה עליו ביאור נקוב בשם

תדרש נועם

הוא ביאור רחב בלשון עז ונקי ובייחוד באר היטב כל הכתובים וכל מאמרי חז"ל אשר הבעהמ"ח זי"ע ירמו עליהם בקצירת האומר, למען ירוץ בהן הקורא כקטן כגדול, ובתוס' מראה מקום על כל פסוק או מאמר חז"ל והבאים אחריהם, עד כמה שידי מגעת.

גם הצגנו בסוף כל סדרה מראה מקום אם המצא תמצא באיזה מקומן בהנועם מגדים פירוש על איזה כתוב מהסדרה.

גם נוסף בסוף כל פרשה

תוספת אמרות טהורות

והמה פרושים השייכים לפרשת השבוע ועל כל הימים טובים הנמצא מפורד ומפורד בהם אמרות טהורות ואתון גליפן דרייא על תלים מהבעהמ"ח זי"ע.

כל אלה חברו יחדיו על ידי
שמעון בן מו"ה קלוגימוס וז' ריזל הי"ד ווייס
סאטמאר - מאנטעווידעא יצ"ו

נדפס בדפוס

סטאר

יאורי
הה"ג
בשלו
ז"ל.
עליו
זו כל
נועם
באופן
אג"ס

כ"ט

של עולם ילך ויכפור ויעזוב עבודה זרה, כי זהו מעשה המחנאה כעבוד עבודה זרה, והיש רשעות וחולת כחולת הקשור בלצ האיש הזה המסלף דרכו ועושה חלה, ואדרבה יש לו להדר ולחפש מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי, ולהללו ולקדשו ולזכרו כפי יכולת כמו ולצבו ונפשו ומאודו:

7 e ובוזה נבא (ח) ליכנס לציחור הכחוצ ולפרש רישא דקרא, והוא עם הידוע דערי רש"י ז"ל אין שם זכור גדול בית מת, כי זכור הוא לשון חשיבות וגדולה שנאמר זכור אחתכו. וזכו מאמר הכחוצ קדש לי כל זכור.

רצה לומר על כל חשיבות שמנגן ה' יתעלה הן צהארה צחורה הן צעושר הן צגדולה שכלל הוא מעלה וחשיבות וכלל צמלח זכור לזה יאמר כל זכור, רצה לומר כל חשיבות מהראוי לך לקדש לי על זה, ולא להחנשאות ולהחנאות צו למרוד בה':

ואמר פטר (ט) כל רחם. דהנה אין לך דבר המעורר רחמים על ישראל כמדת ענוה והנמיכות, כאשר חכמים הגידו וספרו לנו צעובדא דראצ"ע שירד לפני התיבה ביום כנפישא דתענית ליצור ואמר כ"ד רננות ולא נענה עד שצא ר"ע ונענה, ואמר ז"ל על

תדרש נועם

ולחפש כל אופן ולומר בלבו מה אשיב לה' אחרי אשר כל תגמולוהי עלי, והי' צריך עוד להוסיף אומץ להלל ולקדש ולברך את ה' כפי מיטב יכולת כוחו ולבבו ונפשו ומאודו.

(ח) ובוזה נבא מצתה ליכנס לביאור הכתוב אשר לפנינו ולפרש הכתוב הראשון, ונקדים עוד הידוע דברי רש"י ז"ל (ב) ל אצל מכות בכורות, דאם אין שם בכור בהבית, אז מת גדול הבית, כי בכור פירושו גם כן לשון חשיבות וגדולה, כמו הכתוב (תהלים פט, כח) אף אני בכור אתנהו, וזהו מאמר הכתוב "קדש לי כל בכור" היינו שתקדש את עצמך לי על כל בכורה וחשיבות אשר חנן אותך ה' יתעלה שמו יתברך, הן אם חנן אותך ה' אשר זכית בהארה בתורה להשיג דעת ויראת ה', והן אם זכית להצלחה בעשירות, והן אם זכית ונתעלית לגדולה, אשר כל אלו הם ענין מעלה וחשיבות ונכללים בתיבת "בכור" על כן ולזה אמר "כל בכור" רצה לומר כל מין חשיבות אשר יש בך, את כולם ראוי אשר

תקדש ותהלל ותודה לי על זה, ולא חס ושלוי' להתנשאות ולהתגאות בהמעלה אשר יש לך, ולמרוד בה' עם זה החשיבות, ולשלם רעה תחת הטובה אשר גמל אותך ה'.

(ט) ואמר עוד הכתוב "פטר כל רחם" הכוונה דעליך לדעת דאין לך דבר אשר בכוחו לעורר רחמים על הכלל ישראל כאשר יכול לעורר מדת הענוה והנמיכות, כאשר חכמים הגידו וספרו לנו מעשה (תענית כה): דר' אלעזר בן עזרי' ירה לפני התיבה בתענית ציבור, ואמר עשרים וארבעה רגנות ולא נענה, וירד ר' עקיבא ואמר אבינו מלכנו זכור כי עפר אנחנו ונענה, ואמר רז"ל לא שזה גדול מזה, רק דר' עקיבא הי' לו המעלה שהי' מעביר על מדותיו, וכמו שכתב יותר בביאור הדבר בסידור השל"ה ז"ל בשם האריז"ל (אצל אבינו מלכנו) דלפי דר' עקיבא לא הי' לו זכות אבות, ועל ידי זה הי' בענוה ואמר זכור כי עפר אנחנו, על כן נענה יעויין שם כי הרברים יאותו גם כן לכוונתינו, וכמו כן אמרו חז"ל (סוטה ה) אין

כדבר לא שזה כו' מדותיו כו', וכמו שכ בסידור השל"ה ז"ל שם כי הדברים יאו אמרו ז"ל בכל אחד נשמעת חלל חס ו והארכנו בזה צארינו וכאן נאחו צקלרה, וי צב מודדין לו וכמעט חס עלמו כעפר כ למאמר ר"ע צחוק מלכנו זכור כי עפר רחמים כי גס חס יו הוא וכך היא מדת ישראל וגואלו ה' :

תפלתו של אדם נשו עצמו כבשר, ופירי וכבר הארכנו בזה אחר, (ראה תבא ר"ה) נאחו בדרך קצרה.

(י) ונאמר דני רחמים על ידי מדת כי (סוטה ה) במדה ' וכמעשהו ישולם לו מחזיק את עצמו ב לעפר, אז נדון גם ו לעפר, וכמאמר ר' ע אבינו מלכנו זכור דהוא מזכיר אשר מעורר רחמים על יחטא האיש, אבל מ מדתו הוא כן להתו מי ירדוף מלך יש להעמידו במשפט הכתוב גם כן (תהלי

ומחקר דין, וכמאמר הכתוב כרחם אב על
בנים ריחם כו' זכור כי עפר אנחנו,
וכאמרנו בתחנונינו יום יום ברוגז רחם
תזכור כו' כי עפר אנחנו:

והנה אמרו ז"ל (כ) בפרק קמא דחולין אדם
ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שהם
ערומים צדעת ומשימים עלמם כבהמה,
ופירש"י ז"ל כבהמה דכאי רוח עיין שם.
וזה מאמר הכתוב פטר כו' אחרי אומרו
קדש לי כל זכור על כל חשיבות וגדולה שיש
לך מהראוי לך לקדש לי ולא להחששות, לזה
בא לספר גדול טובה הצאה ממדת הענוה
ובהכנעה וממילא חשמת מינה אל הכיפך,
ומכלל הן אחי שומע להב להבה תלכע

הדבר לא שזכ כו' אלא שזכ מעצור על
מדותיו כו', וכמו שכתוב ציבור הדבר יוחר
בסידור השל"ה ז"ל בשם האר"י ז"ל יעווין
שם כי הדברים יאוחו לכוונתו, וכמו כן
אמרו ז"ל בכל אדם אין תפלתו של אדם
נשמעת אלא אם כן משימ עלמו כבשר,
והארכנו בזה באריכות נמרץ במקום אחר
וכאן נאחז בקלרה, (י) כי צמדה שאדם מודד
זה מודדין לו וכמעשהו ישולם לו, ובהחזיקו
את עלמו כעפר כן הוא נידון צרחמים,
כמאמר ר"ע בחוף תפלתו הקדושה אבינו
מלכנו זכור כי עפר אנחנו, ובה יתעורר
רחמים כי גם אם יחטא האיש אחר כי עפר
הוא וכך היא מדתו אחר מי ירדוף מלך
ישראל וגואלו ה' נצחות להעמידו צמשפט

תדרש נועם

בנים ריחם וכו' כי עפר אנחנו, וכמו דאנו
אומרים גם כן בכל יום בתחנונינו, ברוגז
רחם תזכור וכו' כי עפר אנחנו.

(כ) והנה מצינו דעל הכתוב (תהלים לו,
ז) אדם ובהמה תושיע ה', אמרו חז"ל בפרק
ראשון דמסכת חולין (ה): אלו בני אדם שהם
ערומים בדעת, ומשימים עצמם כבהמה,
ופירש"י ז"ל כבהמה, דכאי רוח, וזהו מאמר
הכתוב אחרי אומרו קדש לי כל זכור,
דפירשנו הכונה, שעל כל מין חשיבות
וגדולה שיהי' חלקך תמיד מהראוי לך לקדש
לי אותו החשיבות, ולא להתגאות
ולהתנשאות בהטובה אשר נתתי לך, על כן
ולזה בא הכתוב לספר לך גדול הטובה
הבאה מזה דמתנהג במדת הענוה וההכנעה,
אשר ממילא תבין מזה היאך יהי' אם עושים
חס ושלו' להיפך, ומכלל הן אתה שומע
לה"ב, היינו דמזה תבין את הלהבה אשר
תלהט את הרשעים המתגאים על ידי
ההשפעה והגדולה אשר נתן להם ה' אדונינו.

תפלתו של אדם נשמעת, אלא אם כן משימ
עצמו כבשר, ופירש"י ז"ל שמתנהג בענוה,
וכבר הארכנו בזה באריכות נמרץ במקום
אחר, (ראה תבא ר"ה ארמי אופן ב' ע' קנ"ג), וכאן
נאחז בדרך קצרה.

(י) ונאמר דמה דיש בכוח לעורר
רחמים על ידי מדת הענוה, הטעם לזה הוא,
כי (סוטה ה): במדה שאדם מודד, מודדין לו,
וכמעשהו ישולם לו לאיש, ועל כן אם הוא
מחזיק את עצמו בענוה ומשוה את עצמו
לעפר, אז נדון גם כן ברחמים להיות נחשב
לעפר, וכמאמר ר' עקיבא בתפלתו הקדושה,
אבינו מלכנו זכור כי עפר אנחנו, דבזה
דהוא מזכיר אשר הוא רק עפר, בזה הוא
מעורר רחמים על עצמו, כי הרי גם אם
יחטא האיש, אבל מאחר שהוא רק עפר, וגם
מדתו הוא כן להתנהג כעפר, אם כן אחרי
מי ירדוף מלך ישראל וגואלו ה' צבאות
להעמידו במשפט ובמחקר הדין, וכמאמר
הכתוב גם כן (תהלים קי, ג' יד) כרחם אב על

זעלה
דולה
זכור
יצות
שחות

דבר
מדת
ספרו
ציוס
ולא
ל על

חס
אשר
בות,
אותך

"חם"
אשר
שראל
'כות,
תענית
תיבה
ינות
אבינו
אמר
א ה'
וכמו
של"ה
: דר'
י זה
על
ם כן
אין (

רשעים, המתגאים על השפעה וגדולה אשר נחן להם ה' אדונינו, (ל) ויאמר פטר כל רחם צבני ישראל פתיחת כל התעוררת רחמים על ישראל, באדם ובצבמה רצה לומר הוא צא על ידי איש אשר הוא לי בצחינת אדם ובצחינת צבמה, וכמו שאמרו רז"ל ערומים צדעת כאדם והולך שחוח ושפל רוח כצבמה זהו פירת כל רחם. ומינה תשמע כי לא יצאו הרחמים להאיש אשר יעשה צדון לשלם רעה תחת טובה ולהתגאות בצכור

וחשיבות, ויקחן לבן אל האמור קדש לי כל צכור, והבן היעצ אז תשכיל:

גם יש (מ) לפרש קצת שיאמר כי מדה זו שתקדש לי ולא תתגאה הוא פטר ופתיחת הרחמים על ידי התכבך צעורה, ועל ידי זה באדם ובצבמה לי הוא כמו שאמרו רז"ל צפסוק ואחנה לאני כו' אדם לשכר ולאן לעונשין, (ו) והטעם כמעשהו ערום צדעת כאדם כן הוא לשכר, ותחת שעושה עזמו

תדרש נועם

(ל) ועל כן יאמר הכתוב "פטר כל רחם בבני ישראל" היינו דתמיד יהי זאת נגד עיניך, אשר פתיחת והתחלת כל התעוררות של רחמים בבני ישראל ועל הכלל ישראל כל זה "באדם ובבהמה לי הוא" רצה לומר דעל ידי האיש אשר הוא לי בבחינת אדם ובחינת בהמה, וכמו דאמרו חז"ל בני אדם דהם ערומים בדעת כאדם, ומשימים עצמם כבהמה היינו שהם הולכים שחוח ושפל רוח ובכניעה וכפוף כבהמה, רק זה יש בכוחו לעשות פטרת ופתיחת התעוררות הרחמים, ומזה תשמע ממילא דלהאיש אשר יעשה בזדון לשלם לחקב"ה רעה תחת הטובה דהוא מקבל, היינו דהוא מתגאה בהביכור וחשיבות אשר נתן לו הקב"ה, או בוודאי לא יבא ולא יגיע אליו מדת הרחמים מאתו ית"ש, ועל כן תהי' נזהר ויקחן לבן אל האמור קדש לי כל צכור, לקדש לה' כל ביכור וחשיבות ולא להתגאות, והבן היטב אז תשכיל:

והפתיחה של מדת הרחמים, דעל ידי התנהגותך בענוה על ידי זה תהי' הגורם אשר "באדם ובבהמה לי הוא" כמו דעל הכתוב (יחזקאל לה, לא) ואתן צאן מרעיתי אדם אתם, דרשו חז"ל (שמו"ד כ"ד ג') אדם לשכר וצאן לעונשים, היינו דלענין עונשין יהא נדון כבהמה שלא יענשו אותו על חטאיו וכאלו הוא בהמה בלא דעת, אבל לענין קבלת שכר יהי' כאדם לקבל שכר על מעשהו הטוב.

(נ) והטעם לכל זה הוא כי ממנו הוא וכמעשהו, דלפי דלעשות מצות ה' הוא ערום בדעת, על כן הוא נחשב כאדם לשכר ומשלמין לו שכר כמו שמגיע לאדם בר דעת, ותחת אשר עשה את עצמו כבהמה להתנהג בשפלות ובכפיפת קומה, על כן כפעלו יומדד לו לענין עונש, שלא יענשו אותו, בפרט דהרי הי' ממש בבחינת בהמה בשעת חטאו, דכבר אמרו חז"ל (סוטה ג) אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, ונדמה לבהמה העושה מעשהו בבלי דעת וברוח שטות, ועל אשר דכך הוא מדתו, על כן ולזה כן ישולם לו, היינו דעל המצות דעושה בדעת ובחכמה, נותנים לו שכר כאדם, ועל העבירות דעושה ברוח

(מ) גם יש לפרש קצת הכתוב, קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא, דיאמר לנו הכתוב, כי המדה הזו בעצמה, מה שאתה מקדש לי החשיבות והביכור ואינך מתגאה, זה בעצמו הוא הגורם "פטר כל רחם" היינו הפטירה

כצבמה כפעלו יום אדם עובר כו' רק היא מדתו. לזה כי צדעת חכמה שכר צרות שטות כצבמה זה כלאן לעונשין, קדש לי כל צכור ו על הצכור וחשיבות פי על ידי זה באדם צבמה לי הוא צכס והבן היעצ כנ"ל :

והנראה לנו (ס) מקראי ו יחדיו יהיו כולנה

שטות כבהמה, וזו כבהמה, על כן דנחשב כאלו עמ ואינו נענש עליהב

(י*) וזהו מא בכור" היינו לה ולקדש את השם החשיבות והביכור וזה יגרום לו "פז ופתיחת התעוררו כי על ידי זה יהי היינו דעל ידי זה שכר על המצות ז לענין עונש כבה יענשו אותו על לפרש הכתוב בר

(ס) והנראה שלשה מקראי קו למען יחדיו יהיו ונבאר בהקדם הכ

לעז על המילה שלא נעשה כהוגן מדלח הביאכם למדה עונה, [ועיין מ"ש צפ' לך פסוק החהלך לפני].

ד המעט מכס כי הבדי' וגו', ואהרן מה הוא כי
 תליגו עליו. ציפמח משה וחת"ם שניהם
 לדבר אחד נחוונו צפירושה דהני קראי, על פי ש"ם
 חולין (פ"ט ע"א) דכשקצ"ה נוחן גדולה ללדיקים
 ממעטין את עלמס, נחתי גדולה לאצרכס אמר ולאני
 עפר ואפר וגו' נחתי גדולה לנמרוד כו' יעו"ש, וזהו
 שאמר המעט מכס וגו' וכי נחמעטס צעיוכס ע"י
 הגדולה, הלא אצרכס אחס מתרצרציס, אצל אהרן מה
 הוא, פירוש המעיט עלמו עכ"ד הקדושים. ויש להרחיב
 ולבאר הענין יותר, לפי"ד שס משמואל (בובא זס'
 מגדנות אליעזר) שכחצ לפרש דכל העדה כלס קדושים
 וגו', על פי מה דאיחא צסועה (ד' ע"ב) מאי יד ליד
 לא ינקה, כל המתגאה אפילו קיבל תורה כמשה רבינו
 דכתיב צי' (דברים ל"ג צ') מימיו אש דת למו, לא
 ינקה מדינה של גיהנם שנאמר יד ליד לא ינקה, ופירש
 דאיחא צסנהדרין (ק"ו ע"א) ג' מלאכי חבלה נזמנו לו
 לדואג, אחד ששכח תלמודו, ואחד ששרף נשמתו, ואחד
 שפיזר עפרו צצחי כנסיות וצצחי מדרשות, ופירש
 צתורת חיים (שס) דכ"ז שתלמודו צידו אין אש שולעת
 צו צצחגיגה (כ"ז ע"א) ה"ח אין אור של גיהנם שולעת
 צהס ק"ו מסלמנדרה וכו', וע"כ הוצרך לשכח תלמודו,
 והנה אמרו חז"ל (שהש"ר פ"א ד') אלמלא אמרו
 ישראל למשה דבר אהב עמנו (שמות כ' י"ט), לא הי'
 שכחה, דשומע מהקצ"ה אינו משכח, וע"כ משה רבינו
 ששמע מפי הקצ"ה לא שכח תלמודו, וצתורת חיים
 פירש הו דאיחא דקרח אמר חורה אינה מן השמים,
 דחור"ה היינו חרי"ה מלות גימטריא חורה, אינה מן
 השמים רק משה מפי עלמו אמרן ומן השמים לא שמע
 רק אנכי ולא יהי' לך וגם אנהנו שמענו זאת, וזהו
 שאמר ומדוע התגשאו משום ששמעתס מפי הקצ"ה
 ואינו נשכח ושוב אין גיהנם שולט צכס, גם אנהנו
 שמענו בני צ' מפי השס, עכ"ד.

והשתא י"ל דה"ק משה להס המעט מכס, כלומר
 לו יהי כדצריכס שגס אחס שמעתס מן
 השמים ואין צה שכחה, מ"מ כיון שאחס מתגאים ולא
 ממעטים עלמכס יש לחוש שיזדמן מלאך המשכח כמו

היכר לארון על קדושתו עיי"ש, אמנס עשותו נודע לו
 לצסוק מההיח מעשה דקרח דאמר כלס שמעו מהר
 סיני אנכי ולא יהי' לך ויתר על כן גם משה לא שמע
 מפי הקצ"ה, והנה תשובתו צלדו מההיח דצכתף ישאו
 שנושא את נושאיו כמו שיצארה ישועות יעקב דנשמע
 מזה דהחורה גופה משתעבדה לעת חכמי ישראל
 להסכים עמהס וכנ"ל. וכן הן דברי המדרש כששמע
 דוד מה שאמר קרח, והצבונן על תשובת הדבר נודע לו
 פירוש ענין צכתף ישאו דשייך בכל דור ודור, וע"כ ניגן
 ארוממך ה' כי דיליתני פירוש הגצרתני מן הטעות
 ועי"ז נלחתי ממכשול ולא שמחת אויבי לי.

צברית מיליה

שמעו נא בני צוי. צעוללות אפרים דקדק כיון
 דהתחיל ויאמר משה אל קרח הו"ל לסייס
 שמע נח קרח, או להתחיל ויאמר אל צני לוי. ופירש שס
 לפי דרכו דהוכיחו דמנינו צילקוע מלאכי (רמז תקפ"ט)
 עה"פ (מלאכי צ' ה') שיחס צרית הלוי, שהמילה
 מחייחס לשצט לוי שזכרו צה שהיו נימולים גם צמדבר,
 ומצואר צעקודה שפעולה המילה לחוץ השלום וע"כ
 הוכיחו ששחת צרית הלוי דהיינו כה הצרית מילה ע"י
 מחלוקת עיי"ש. ולי נראה לפי דרכו, דכתיב (צרחשיח
 י"ז ה') החהלך לפני והי' תמים, וי"ל דפעולה צרית
 המילה לתקן המדות וצראש להרחיק מדת הגאווה שהוא
 שורש כל מדות רעות, וכבר פירשתי הקרא (דברים י"ח
 י"ג) תמים תהי' עם ה' חלקך, לפמד"ה צמגילה (כ"ט
 ע"א) הו מאן דיכיר (מתגאה) צעל מוס הוא, והוא
 היפוך תמים, וזהו תמים תהי' היינו עניו ולא צעל
 מוס, ואז תהי' עם ה' חלקך כדכתיב (ישעי' נ"ז ע"ו)
 אשכון ואת דכא, שוכן אני את דכא כצסועה (ה'
 ע"א), וכתיב כאן המעט מכס וגו' וצקשחס גם כהונה,
 ופירשו ישמח משה וחת"ם וכי מעטחס עלמיכס ע"י
 גדולתכס כצחולין (פ"ט ע"א) חושקני צכס לפי שאחס
 ממעטים את עלמכס צשעה שאני נוחן לכס גדולה, אצל
 אחס וצקשחס כהונה, דהיינו שאחס מצקשים גדולה
 ואיכס ממעטים עלמיכס, וע"כ אמר שמעו צני לוי
 שמחייחס לכס צרית המילה שפעולתה לתקן המדות
 וצפרט מדת הגאווה, וא"כ שחס צרית הלוי להוציא

דר'
 שמח
 יושא
 זראל
 ע"כ
 י"ב
 ר'
 ודיה
 יכוח
 ינשו
 למח
 ג"ל
 ת"ח
 צדת
 י' לו
 ג"כ
 אמר
 צריו
 צלת
 זרה
 יצא
 מה
 יעגן
 זחת
 ענש
 יצרי
 היו
 ורה
 זיגנו
 פילו
 ע'
 יכס
 סוק
 שאו
 שוח

היר"ה ו' רמ"ה צ"ח ק"ז צ"ח
 אל"ק פנימיון וק"ה י"ג ח"ב

ראשיתיהוון די
 קדש יתבתינון:
 בארעהוון די
 יהוה קדש דרכי
 כד חרמא
 : טו כד פתח
 יי יקרבון קדש
 א יהוה קדש ברם
 ויכרא ראנשא
 יירא מסאבא
 ה מכר ירמא
 כסף חמשא
 דשא עשרין
 ברם בוכרא
 ו ראמרא או
 זפרוק קודשא
 תזרוק על
 ירהוון תסיק
 ברעוא קדש
 י קדש בחרמא
 ז ימינא דיקדש
 ז קודשא די
 קדש יי יתבית

קדש ולבניה ולבניה עמך קדש
 עמך קיים מלח עמך היא קדש יי
 קדש ולבניה עמך: כ ואמר יי
 לאהרון בארעהוון קדש תחסינ
 וחולק קדש יהוה קדש ביניהוון מתנן
 די יתבית קדש אגון חולקת
 ואחסנתה בגו בני ישראל:
 כא ולבני לוי הא יתבית כד
 מעשרא בישראל קאחסנא חלק
 פולחנהוון די אינון פלחין ית
 פולחין משפן זמנא: כב וקדש
 יקרבון עוד בני ישראל קמשפן
 זמנא קקבלא חוכא קממת:

ישראל ליהוה נתתי לה ולבניה
 ולבניה אתה לחק עולם ברית מלח
 עולם הוא לפני יהוה לה ולרעה
 אתה: דב ויאמר יהוה אל-אהרן →
 בארצם לא תנהל וחלק לא יהיה
 לה בתוכם אני חלקה ונחלתה בתוך
 בני ישראל: טו שביעי כא ולבני לוי הנה
 נתתי כל-מעשר בישראל לנחלה
 חלק עבדתם אשר-הם עבדים את-
 עבדת אהל מועד: כב ולא יקרבו עוד
 בני ישראל אל-אהל מועד לשאת

רש"י

לקח בהיר

(ספרי): ברית מלח עולם. כרת ברית עם אהרן
 דכר זריח"י ומתקיים ומזריח את אחרים (ספ):
 ברית מלח. כזרית הכרותה למלח שאינו מסריח
 לעולם: (כ) וחלק לא יהיה לך בתוכם. חף
 (והוא כמו שזועה) עם אהרן שלא יפסוק מורעו מתנות הללו דור ודור לעולם:

אור החיים

עליכם לשאת עון המקדש וגו' גם אני כזכר הקדמתי
 לתח לכם צד זה משמרת חרומתי לכל קדשי בני
 ישראל:
כ. בארצם לא תנהל וגו'. בספרי אמרו שאסר
 עליו חלק הארץ וחלק הביזה, ולזה
 כפל לומר לא תנהל וחלק לא וגו', וכוונת הכתוב
 היא לומר שהגם שיראו ישראל לחלק לו חלק עמהם
 לא יאמר שלא נחכוון ה' אלא לפטור ישראל מחלק
 אהרן אבל אם יראו חלו משוכחים על דרך
 אומרם ז"ל (שביעית פ"י מ"ט) המחזיר חוב

בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו, לזה אמר לא
 תנהל, ושומע אני דוקא נחלת הארץ הוא שיטנה
 בלאו אבל חלק הביזה אינו באיסור תלמוד לומר
 וחלק וגו'. ודקדק לומר בחוכם"י על דרך אומרנו
 (משלי א') גורלך תפיל בחוכנו פירש ליעול חלק
 כאחד מהם הוא שאסר עליו אבל אם רצו לשלוח לו
 דורונות הרי זה מקבל מהם:
אני חלקך וגו' בתוך בני ישראל. אומרנו אני וגו' יי,
 פירוש מה שהוא מיוחד לי אני יהיה חלקך,
 וחזר ופירש מה הוא הדבר ואמר בתוך וגו' שאין לך

אור בהיר

קעז) שלכאורה כל זה מיותר, שאמר הכתוב כפרשה פתח לאלה תחלק הארץ וגו' ושבע לוי לא זכר, ידענו א"כ שאין לו חלק
 ונחלה. קעז) והיכן הוא שלא בחוכם. קעח) וכי יש לדמות זה לזה, שאמר חלק בארץ לא יהיה לך וחלק זה יהיה ה'

גדולה"י (ספ):
 . של שלמים"י)
 לעבדיהם לשני
 ני ימים ולילה
 ז רבי עקיבא
 י"ג שלא תאמר
 לא ליום ולילה
 ז. מחיצתה של
 ירע בחמט"י)
 (ם): (כו) כלל

משנת רבי אהרן

על התורה

ראשית חכמה, שכל טוב ותוכחת חיים
ליקוט מכל ספרי משנת רבי אהרן

מאת

רבנו הגדול שר התורה רבן של ישראל
מרן הגאון רבי אהרן קמלר זצוקלה"ה

בהוצאת

מכון משנת רבי אהרן
ע"ש משפחת שיק

לייקוואוד - היתש"ב

החומרי הזה שנחלשו בו כל ההכרות והערכין הרוחניים והנצחיים, כמה מקודש הוא מקום בו מתמסרים לתורה בלי חשבונות גדולים של עתיד חומרי, ועל בני תורה כאלו העולם מתקיים.

שרצה הקב"ה לזכות לכל ישראל בתכלית האמיתית והנצחית, וזהו רק ע"י התורה ורק בדרך ההשפעה ההדדית, וע"כ מי שעושה עצמו כמדבר ללמד התורה בחינם זוכה כ"כ שניתנת לו תורה במתנה, ובפרט בדור

זים להיות לידע שהם לה, "וליבעי למלא עליא שו רחמים ות, על עמי יכשם שבלא האשכולות, גש והרוחות מחזיקין את [ח] (תולין צ"ב, שלימה. וכן דבר כ"א, י"ח), שאדם עושה לכל - תורה י: "כמדבר בחנם לכל", כלל האומה ז לו במתנה. (י"ג, א): "בני יימה תורתן רה לאחרים

כשמן הטוב אהרן, שהיה מן המשחה, דב וכו' כטל מעילה - אף נ בו מעילה הוא כהפקר א גהנו ממן ! מה שעשו "ונחננו מה" הענין בזה -

סכנת הגאווה וההתנשאות

ויאמר ה' אל אהרן, בארצם לא תנחל, וחלק לא יהיה לך בתוכם, אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל (י"ח, כ)

תבואתם זע"ז ושניהם יהיו פטורים - כמו מוכר ולוקח, וכן ע"י כך שלא יראה פתח הבית - כגון מכניס במוץ או דרך גגות, ומפורש בגמ' (ברכות ל"ה, ב) שאמנם כן בדורות האחרונים היו מכניסים תבואתם דרך גגות כדי להיפטר מן המעשר ע"ש, וגם הנביא מלאכי (ג, י) מזהיר ומוכיח על ענין המעשרות, ובזמן בית שני הוצרכו לתקן דמאי, נמצא דבני שבט לוי לא היו בטוחים כלל במצבם, והיו תלויים תמיד ברצונם הטוב של בעלי השדות, ודבר זה הלא הוא לכאורה שלא לכבודם, וביותר שהתורה מונה תמיד את הלוי יחד עם גר יתום ואלמנה, וזוהי ירידה להם, והאיך מתאים זה עם החשיבות הגדולה שנתנה תורה לשבט לוי במעלתו הרוחנית?

ועוד קשה, כי הרי לעסק התורה צריך מנוחת הנפש, ומה"ט לא ניתנה להם נחלה שלא יטרדו, וא"כ מעתה ג"כ

הנה שבט לוי נבחר למעלת גדולה, במקום הבכורות, ומפורש בתורה כמה פעמים כי הבדיל השי"ת אותם להקריבם אליו לעבוד את עבודת משכן ד' ולעמוד לפני העדה, ובפרשת בהעלותך מבואר כל סדר בחירתם וקידושם, ונאמר עליהם בתורה (דברים ל"ב, י): "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל", הרי שצריכים הם להיות במעלה רוחנית יתירה ולהתעסק בהנהגת הכלל, ומה"ט לא ניתן להם חלק ונחלה בארץ, כמו שמצינו שאמר הקב"ה לאהרן: "אני חלקך ונחלתך" (במדבר י"ח, כ), והטעם בכ"ז שלא יטרדו ע"י העסק בנחלתם אלא יהיו פנויים לעסק בתורה, ולפרנסתם ניתנו להם מעשר ראשון ללויים, וכ"ד מתנות כהונה לכהנים.

והנה דיני התורה בתרו"מ הם באופן זה שיש לישראלים כמה עצות להיפטר ממתן תרו"מ, וכגון שיחליפו

הרי יהיו מודאגים ממצבם ויפריעו ממנוחת נפשם, והיה ראוי לכאורה, שהתורה תחייב את הכלל לפרנסם באופן מוכרח! עוד, גם כי לפי מה שתיקנה להם התורה, הרי יתכן שלוי אחד יקבל הרבה והשני לא יקבל כלום, ולמה לא נתקן להם דוגמת אנשי המשמר שכ"א יקבל חלקו? והענין טעון ביאור. עוד צ"ב הא דאמרו חז"ל: "לא ניתנה תורה לידרש אלא לאוכלי המן" (ילקוט שמות רמז רכ"ו), ומה טעם הדבר?

אמנם הביאור בזה הוא, ע"פ מה שדרשו ז"ל בדברים רבה (א, ב) עה"פ במשלי (כ"ח, כ"א) "מוכיח אדם אחרי חן ימצא ממחליק לשון": "חן ימצא - זה משה וכו' ממחליק לשון - זה בלעם, שהחליקן בנבואתו, וגבה לכן, ונפלו בשטים". והנה כלל ישראל היה גדור מן העריות אפילו במצרים, כמוש"כ בילקוט ס"פ אמור (רמז תרנ"ו), שישראל נגאלו ממצרים ע"י שלא היה בהן פרוץ ערוה, "תדע לך שכן הוא, אחת היתה ופירסמה הכתוב", ומכש"כ כל זמן היותם במדבר, עד שבא בלעם והחליק לשון וגבה לבם, ובגלל זה לא עמדו נגד היצור, דכך הוא טבע הדברים, דהגאה מצד חשיבותו בעיני עצמו, ורמות רוחו, אינו עומד נגד יצרו, כי קשה לו לעבור על רצונו ולשוברו, וכמו שאז"ל (סוטה ד, ב): "כל אדם שיש בו גסות הרוח לבסוף נכשל באשת איש".

והנה אף כי טבע הדברים שכשמשבחים אדם בדבר שיש בו הרי הוא מתחזק בזה יותר ויותר, וכמבואר בגמ'

ע"ז (י"ח, א): "שפעם אחת היתה כתו [של ר' חנינא בן תרדיון] מהלכת לפני גדולי רומי, אמרו: כמה נאות פסיעותיה של ריבה זו! מיד דקדקה בפסיעותיה", וכשנשתבחו ע"י בלעם במעלת קדושתם וצניעותם, "מה טובו אהליך וגו' - שאין פתחיהם מכוונים זה מול זה" (כדאיתא בילקוט בלק תשע"א), היה להם להתחזק יותר במעלות אלו, אך מצד שני, ההודאה שהודה בלעם שהיה חכם שבאומות, ושונאם הגדול, במעלותיהם - גרמה להם לגבהות הלב, ומאחר שלא תיקנו עצמם להיזהר בדעתם, להכיר המעלה ולא לסור כלל ממדרגת הענוה הראויה - נכשלו, [ונמאן לימוד עד כמה צריכים זהירות שלא יגרם מכשול גם מצד הטוב].

ומעתה עפ"ז נראה לבאר טעם הדבר שנקבע סדר תרו"מ ומתנות כהונה באופן האמור, ואף שאין זה לכבודם של בני שבט לוי, מהטעם הנ"ל גופא, שאין סכנה כגבהות הלב, כי אחר שתפקידם להורות המשפטים ולשמור משמרת ד' ורבים צריכים להם, והם נעלים מהכלל בחכמתם בתורה ובעבודתם, אילו היו מסודרים היטב בחומריותם ובלתי תלויים כלל בצבור במצבם, אפשר שהיה נגרם להם גבהות הלב והתנשאות על הקהל, וממילא ירידה במצבם הרוחני, וגם חסרון בתורתם והשפעתם.

ועוד, דלאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא צריך סיעתא דשמיא כמבואר בגמ' (מגילה ה, ב), וכן מצינו

דאחז"ל: "זה עמ' (סנהדרין צ"ג, ב), וכש סיעתא דשמיא, כי' (משלי ט"ז, ה), ובית ה' כמותם מפני שנוחיב' (ב), וממילא היה ב' ועבור הכלל, ולכן ג' שיהיו מצד אחד ג' המונח בזה לתורה ו ישלימו ע"י התח' וההסתפקות, באופן ממצבם, וזהו ענין "אלא לאוכלי המן" כראוי, וכמשו"ל (ב"ו

באר חפרוה שרי
(כ"א, י"ח)

"ממדבר נ
כמדבר ומ

וכן אמרו (עירובין כ"ג
תלתלים שחורו

"במי אתה מוצאן?
עליהן לבית המדו
שמשחיר פניו עליהן

ירד להם מן לישראל פעם אחת בשנה? כדי שיכוונו את לבם לשמים."

וזאת ישים האדם אל לבו, כי אם יש לו דאגה מדומה ממצבו - הרי זה לטובתו, ולהעלותו, ושלא יפול ברשת הסכנה הנוראה של גבהות הלב, ובעצם הדבר הרי ביד הקב"ה להשלים לו המוכרת, וכמש"כ: "השלך על ד' יהבך והוא יכלכלך" (תהלים נ"ה, כ"ג), והנסיון מצד זה הוא פחות מהנסיון האחר של השביעה וההתנשאות, והעיקר שהכל לטובתו, ויתמסר לתורה בכל לבו ונפשו, ויזכה לסייעתא דשמיא.

דאחז"ל: "וה' עמו - שהלכה כמותו" (סנהדרין צ"ג, ב'), וכשיש גבהות הלב אין סייעתא דשמיא, כי "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי ט"ז, ה'), ובית הלל זכו שתקבע הלכה כמותם מפני שנוחים ועלובים היו (עירובין י"ג, ב'), וממילא היה בזה חשש חסרון עבורם ועבור הכלל, ולכן קבעה התורה כאופן זה שיהיו מצד אחד בשפלות מה, והחסרון המונח בזה לתורה ועבודה מצד הדאגה - ישלימו ע"י התחזקות במדת הבטחון וההסתפקות, באופן שלא ייגרם להם חסרון ממצבם, וזהו ענין "לא ניתנה תורה לידרש אלא לאוכלי המן" - שלא יהיו מסודרים כראוי, וכמשז"ל (ביומא ע"ז, א) "מפני מה לא

כתו [של פני גדולי של ריבה שנשתבחו ותם, "מה ז מכוונים וי"א), היה אך מצד היה חכם - לותיהם - חר שלא להכיר ת הענוה עד כמה גם מצד

פרשת הקת

כיצד להתגבר על תחבולות היצר

באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם במחקק במשענתם, וממדבר מתנה (כ"א, י"ח)

"ממדבר מתנה - כמדבר, מי מקיים את התורה? - מי שמשים עלמו כמדבר ומפליג עלמו מן הכל". (במדבר י"ט, ט"ו)

וכן אמרו (עירובין כ"א, ב') עה"פ "קוצותיו תלתים שחורות כעורב" (שה"ש ה', י"א): "במי אתה מוצאן? במי שמשכים ומעריב עליהן לבית המדרש, רבה אמר במי שמשחיר פניו עליהן כעורב, רבא אמר במי שמשים עצמו אכזרי על בניו ועל בני ביתו כעורב וכו'". והנה ידוע כי בכל ענין שגדול יותר, היצר מתגבר להפריעו, והנה

ם הדבר ומתנות שאין זה עם הנ"ל כי אחר ולשמור זם, והם בתורה ם היטב : בצבור ז גבהות : לא ירידה בתורתם

אליבא דשמיא ן מצינו